

Za izdavača:
Vladimir Manigoda

Urednik:
Ivan Isailović

Lektura i korektura:
Kontrast izdavaštvo

Dizajn korica:
Dragana Nikolić

Prelom:
Ivan Isailović

Štampa:
F.U.K. d.o.o. Beograd

Tiraž:
1000

Izdavač:
Kontrast izdavaštvo
Terazije 35, Beograd
info@kontrastizdavastvo.rs
kontrastizdavastvo.rs
www.glif.rs

DUŠAN VASILJEV

IZABRANE PESME

KONTRAST
Beograd, 2025.

MOJA PESMA

Ja sam jedinac krvavih zora,
moja je duša puna seni
i lice crnih, dubokih bora.
I zalud traže pesmu u meni –
u mome srcu nema ritma.

Ja sam svećenik paganskih vera,
što vodu slavi, vino pije.
Ljubavnik sam mrtvih bajadera,
čijih se usta dotakla nije
razbludna, kobna muška usna.

Ja sam ogranak grešničkog pada,
moj mrki pogled truže, vida.
Ko mene voli, taj večno strada,
jer nemam boga, i nemam stida,
i nemam brata, nemam sestre.

Ja sam siročje presvislih nada,
koje nikada nisu cvale.
Ja sam stih plesnivih Ilijada,
i kletva žena, koje su pale,
poslednji akord u finale.

I

ČOVEK PEVA POSLE RATA

Ja sam gazio u krvi do kolena,
i nemam više snova.
Sestra mi se prodala
i majci su mi posekli sede kose.
I ja u ovom mutnom moru bluda i kala
ne tražim plena,
oh, ja sam željan zraka! I mleka!
I bele jutarnje rose!

Ja sam se smejavao u krvi do kolena,
i nisam pitao: zašto?
Brata sam zvao dušmanom kletim.
I kliktao sam kad se u mraku napred hrli,
i onda leti k vragu i Bog, i čovek, i rov.
A danas mirno gledam, kako mi željenu ženu
gubavi bakalni grli,
i kako mi s glave raznosi krov, –
i nemam volje – il' nemam snage – da mu se svetim.

Ja sam do juče pokorno sagibō glavu
i besno sam ljubio sram.
I do juče nisam znao sudbinu svoju pravu –
ali je danas znam!

Oh, ta ja sam Čovek! Čovek!

Nije mi žao što sam gazio u krvi do kolena
i preživeo crvene godine klanja,

radi ovog svetog Saznanja
što mi je donelo propast.

I ja ne tražim plena:
Oh, dajte meni samo još šaku zraka
i malo bele, jutarnje rose –
ostalo vam na čast!

PET PROSTIH PESAMA

1. Trag bure

Gorko sećanje na Pokolj u snove mi se uplete
i nosim ga sobom kroz svetove i noći,
i nigde mu nema granice;
a smrt je svirepa kod Soče i Gračanice
kao i pod Jokohamom.
Vreme se titralo s nama kô orkan sa žutom slamom,
i bili smo svugde pajaci, marionete.

Blistava svitanja pronosila su nad nama požare,
a mi smo čekali uvek čudesa
da nas spasu, ili izmrcvare.

Nikad radosti, u suton ili u podne,
a san nam je bio – kuća i njive plodne.
Mladost nam je raznela bura
preko veselih vila, mrtvačkih gudura,
gajeva i golih hridi,
n po nebu se klatiše razapeti
simboli bezumlja
krvavi, crveni romboidi...

Čovek se u meni stidi, stidi...

2. Budućnost

Preskočili smo krstove i psaltire
i udovičke penzije;

od narodnih fondova i dobara
duša nam uzima džinovske dimenzije,
i od praha cveće na novom putu stvara.

A jedan zalogaj krvavo stečen slađi je
od lukulske sofre naprošene
za duše što se veru u riti.
O, nema čaranja, prokletstva, mađije
ni strahotnog svijanja sene,
kad ljudi nisu siti.

Groblja, zarasla u gustoj ilovači
nećemo pohoditi pognutih glava,
jer već i nebesa plava
otima, otima jači.

Pa da skrštenih ruku čekamo slome,
a život samo da se nasmeje tome?

I ispred crkava ostaće samo naši beli stubovi,
i ikone iznad zarđalih brava
čudno će širiti zenice kad prolete golubovi;
i senka će samo pasti na mramorne stepenice
duše što se u patnji spasava.

3. *Slika*

Put se osmehom praši po svetlom suncu aprila
i odlazi u predele daleke
kao kada se pustinjaci
krstom zaklinju preko oblaka.

Nikog neće uzdići krvavi prsten ili vezena svila,
jer duše putuju očarane
polipom rađanja naših misli.

Sva se čar spusti u jednom šarenom nasmejanom hipu,
i posle toga tišina
sve puteve upije u se,
i svetle zrake sunca po svetlu celom rastrvi.

... I koraci prolazećeg dana
zvone kao srebrni praporci
stepski, u snegu,
i sunce na zapadu trepti kao kap sveže krvi.

4. *Na dnu*

Od padanja su nam se usijale glave
i nema na dnu proroka da se jave.
Nego se jutro odvuče
u suton mističan pod stene
što se sa neba otkidaju kao zavese sure.
A iz snova, iz nebesa mahnitim korakom jure
Sutra, Davno i Juče,
drednoti, magi, komete i žene;
i sve se u krvavo kolo života svija
pod otmenim lukom plavih božjih ćuprija.

I kada ponoć razvije zastave bluda
i uzme u ruke krmu,
ne proleti sunce ni senka ovuda,
a žalosti naše i radosti
mrtve padaju na kaldrmu.

I niko ne može da se uspne na vrh planina,
u predelima sa večnim tokom,
gde sve do kraja ide,
i odakle se svi snovi, gresi
sve duše i nebesa do kraja vide.

5. Pisma o majci Mariji

Nesrećna majko, Marijo bela,
u cvetu tvog tela
daleka prošlost srebrnom pesmom zvoni,
i miris naših tihih njiva
nagoni dušu da spokojno sniva.
Misao se otela starčevom migu,
iz očiju tvojih, i pod nebo se vije,
i u slatke reči romoni,
u nevinom, setnom podvigu.
A prošlost skriva za skute
tvojih širokih haljina,
i sputa Misao, željnu daljina.

Noć se survala, u tvojih sanja stube
(patnja je sudba onih koji ljube),
duše su pune časti
za one, koji će ih spasti.

Nesrećna majko, Marijo bela,
ljubimo na svom putu tragove tvoga tela.
Želja je tvoja obukla vidljivo tkivo;
i Sin ti je – kao i mi – večno o sreći snivō.

Žalost se pronosi kroz duše naše
obamrle od muka;
šibani i gonjeni,
išli smo suri po gradovima krvavih slavoluka,
ispod zvezdane vasiona
što u crvenoj ekstazi krvi u sumrak svaki tone.

Marijo, majko patnja i udesa
što kobno klikću pred pragom duše,
sve se survava, svi se oltari ruše,
i niko svoje snove ne spasava!
A kada pogled dopre iza nebeskih zavesa, –
crna, očajna tmina
otkucava dane i noći što idu.

NARAŠTAJI

I

Sve oko nas, sve živo hodeće,
sa bolom sluti
kobnu, sjajnu
pobedu puti.
Nikad se više
vesela pesma zahoriti neće:
uvek će, uvek tiše
u sutonima smrtnim da žuti.

I u svemu
što živi, gine, sjaje,
neka je nemoć nasleđena
ubila sve lepe osećaje.
A duša bolna, uvređena,
jeca, jeca, jeca.

Sve što je živo,
prećutno, bez glasa
šapće u suton smrti:
nema spasa, nema spasa!

II

Sa znakom istine na stegovima,
sa verom da je naš naraštaj Kain, koji se kaje,
da u svakom srcu ima jedan bar kutak nezasejan, –
zapevali smo borbu svetu
u jedan jesenji dan.

Upleli smo u sunčeve zrake radost našu.
I oblake,
kada sanjivo mašu
veslajući po beskrajnom Svodu,
zaustavljali smo u hodu
i pevali im sjaj pobjeda skori,
pevali smo sa zvukom čeličnim,
što ječi po gori.
A vetar, kad zavijori,
pesmu nam je besnim razveo fijukom.

I jedne majske noći, proklete,
sa svojim srcem punim,
na starom putu našli smo se,
na početku čak.
Mi smo mislili da napred idemo,
a svaki naš korak bio je povratak.
Tada je već davno u nama umrlo dete;
već su nam sede bile kose!

Zalud su prešle, iznad naših glava,
radne godine, časovi, treni: –
spas je samo ostrvo zaborava,
o, mi Neshvaćeni,
o, mi Neshvaćeni!

III

Ni sa oblaka nema spasa,
ni u srcima ljudi;
Mi dršćemo od užasa,
jer i u orkanu studi,

i u borbama grudi,
za nas samo osmeh sažaljenja zre.

A mi ćemo pevati pesmu
o sreći, kad se mre!
Bićemo uvek na vrhu vala,
kraj svojih ideala
crni gavrani,
o, mi Ismejani,
o, mi Ismejani!

IV

Zašto da gole naše ude
Damo za tuđe dobro seći,
kada će za nas i tako reći
da smo lude?

Zašto da nas boli
tuđa propast zaslužena,
o, mi Goli?

Zašto da nas sena,
satrvena,
samrtnim grčem plaši,
kada mru dušmani naši,
o, mi Bolni?

Zašto da se osvrćemo
na jauk očajan onih
čije nas prezrenje nemo
u smrt, u smrt goni,
o, mi Prezreni?

V

Odrodili smo se od rodnih grudi,
i naši su prokleti dani;
tmurno tonemo u ponore bluda,
o, mi Prognani, Prognani!

Sve smo daljine pregazili,
sve smo oblake znali,
i beznadno,
u svojoj neslućenoj sili,
droljama smo pred noge pali.

I kroz sva iskušenja, bede,
postali smo podli, profani,
sa smehom pljujemo Evandjelje, Koran i Vede,
o, mi Prognani, Prognani!

VI

Pred nama nema božanstva!
Mi ničija nismo deca!
Mi i u ekstazi pijanstva,
kad nam noga od strasti kleca,
još uvek sve možemo.

Oh, mi, krvnici svakoj ideji,
pokatkad samo nad svojim dušama,
da niko ne zna, plaćemo.

Mi smo svi Prometeji,
mi, Neshvaćeni, Ismejani,
mi, Bolni, Gorki, Goli,
mi, Strašni, Prezreni, Izgnani!

SPOMENIK

Kroz gustu jutarnju maglu
i bele talase plača
moje srce očajno korača,
jer je duga noć, a kratki su dani.

A oni što su pali na pravdi, od mača,
još leže nepokopani.
Za njih nema maslinovog ulja
ni belog platna;
i šta će po smrti palom Robu
odeća bela il' zlatna?

Kroz guste jutarnje magle
i bele talase plača,
moje srce umorno korača
u decembarskoj zimi
koja reže, kao umirući krik –
da pale robove u svoje tople odaje primi,
i da im tamo podigne spomenik.